

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványon minden
 postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUSÁG.

Előfizetési ár
MAGYAR DOHÁNYUSÁG-ra
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványon minden
 postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podma-
 niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
 minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetésekné
 minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A palánták kiültetése. *Daróczi Vilmostól.* — A dohánymonopolium behozatala Ausztriában és Magyarországon. (Folytatás.) — Mutatvány dr. *Takáts Sándor* művéből. — Magtermelés, a baresi dohánybevéltőhivatal mintatelepén. *Banovszky Gyulától.* — A dohányféle előkészítése. — Az okszerű dohánytermelés intenzívtása. *D. V.* — Kerpely Kálmán felolvasása. *Daróczi Vilmostól.* — A dohánymag nemesítése. *D. V.* — A dohány az ezredéves kiállításon. Mutatványok, *Daróczi Vilmos* jelentéséből. (VIII.) A dohány ellenségei és az azok ellen való védekezés. (Folytatás.) — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Azokat a tiszteit előfizetőinket, akik a múlt év december végén lejárt előfizetésüket mindezzel meg nem ujtották, s akiket ez iránt a közelmúlt napokban külön levelezőlapon is megkerestünk, egész tisztelettel újólaj felkérjük, hogy az előfizetési összeget szíveskedjenek most már haladéktalanul beküldeni, mert a hátralékoknak postai megbízás útján való beszedését már a legközelebbi napokban megkezdjük, s nem szeretnénk t. előfizetőinket ezzel terhelni.

A kiadóhivatal.

A palánták kiültetése.

A változó időjárás folytán a dohány-palánták sok helyt szenvedtek, minthogy a hideg miatt a melegágyakat többnyire betakarva kellett tartani, így aztán a palánták stagnálnak, nem nőnek, s nem levén még az ültetésre kellően megérve: várni kell tehát, a míg felveszik magukat s teljesen érettek lesznek a kiültetésre. Ily körülmények között figyelemzetnünk kell a termelőket, hogy azt ne tegye senki, hogy csak azért, hogy korán ültessen — esetleg ideitlen palántákat ültessen ki, mert ez nagyon megboszulná magát; inkább várjunk tehát még egy pár hétig, amidőn aztán — úgy e hó közepe táján — az ültetést annál nagyobb erővel forszírozhatjuk.

Addig, amíg az ültetést meg nem kezdjük, illetve palántáink a kiültetésre tökéletesen alkalmasakká lesznek, a melegágyakat folyvást a legnagyobb figyelemmel kell gondozni. Ha a melegágyakon foltokat, elsárgulást, penészt, vagy rothadást veszünk észre — hogy az ilyenek a melegágyon tovább ne terjedjenek — az egész darabot földestől együtt ki kell lökni, s fahamuval gazdagon vegyített finom földdel kell beszórni és mindig csak langyos vízzel öntözni.

Az ültetés megkezdése előtt a kiültetendő palántákat meg kell szemelni, mint hajdan a vetésre szánt buzát megszemelni szokták, s minden idegen tárgyat közülök eltávolítani és a kiültetendő palántákat úgy kell kiválasztani, hogy azok gyökér-

zetre, nagyságra, izmosságra, kifejlettségre nézve lehetőleg egyenlők legyenek.

A palánta az ültetésre akkor alkalmas, a mikor 4—5 levélbe jön, s a meghajlításnál el nem török, hanem kissé hajlékony és ruganyos. A nagyon kövér palánta ugyan mindig törekeny, de ha az ültetésre elérte már a rendes idejét, akkor ez sem annyira törekeny, hogy ne lehetne vele bánni. Pedig a palánta törekenysége nagy bajt szokott okozni, mert az ilyen palántát az ültetés alkalmával már a legkisebb nyomás is megtöri, a mikor aztán soká sanyalódik, vagy egészen el is pusztul, de még ha megmarad is — csak igen selejtes dohány lesz belőle.

Azok a palánták, a melyek az ültetésre nem érettek, hanem csak hirtelen felnyurgultak, ezek rendszeren csekély gyökérettel is bírnak, már pedig az ilyeneket valószínűs bűn elültetni, mert hasztalanul teszünk velök bármit is, ezekből jó dohány soha nem lesz.

A jó palántának rövidnek, izmosnak, üdének és dus gyökérettűnek kell lenni, a milyenek egyáltalán a sorba vetett és jól gondozott palántákból szoktak kifejlődni.

Az ültetésre szánt, teljesen érett és minden tekintetben kifogástalan palántáknak a melegágyból való kihuzgálását felette nagy gonddal és vigyázattal kell végezni, hogy a palánták töve meg ne sérüljön; — ez igen fontos és finnyás teendő, — miért is nagyon helyes és kívánatos, hogy ez mindig a dohányos felügyelő jelenlétében, szemé előtt történjék.

A palánták kihuzása előtti estén a

„MARTELLIN“ a legjobb dohány-műtrágya „MARTELLIN“

Németországban és Németalföld gyarmataiban valóságos forradalmat idézett elő **Hammerschlag J.** strassburgi dohánygyári igazgató találmánya: az úgynevezett „MARTELLIN“, mely mint kovásvas-káli összetétel, minden mellékhatás nélkül, a dohány érettségére és nemes jellegére a legjobb hatással van, s az éghetőséget 40 százalékkal javítja, — tehát a dohányanyag jó minőségének és értékének emelésére minden eddig ismert trágyaszernél hatásosabb.

Thomas-saláté kizárólagos eladás Magyarországon. — Valódi stájer tégelyacél kaszák.

Minden megkeresésre részletes felvilágosítással szolgál: **KALMÁR VILMOS**, a Martellingyárak magyarországi vezérképviselője.

==== Budapest, VII., Erzsébet-körút 34. szám. ====

melegágyat a szokottnál jobban meg kell öntözni, hogy a földje annyira fellazuljon, hogy minden egyes szál palánta minden legkisebb hajsza gyökérével együtt könnyen kijöhessen és semmi részecskeje meg ne sérüljön. Czélszerű azonban ha a melegágy földéből finom porszemecskék maradnak a gyökérzetten s ezzel együtt lesznek kiültetve.

A kiszedett palántákat nagy vigyázzal és óvatosan kell a jól bélelt és megvédett ronggyal kirakott kosarakba helyezni, de úgy, hogy a kosárban csak egy sor palánta legyen, s nehogy a tetejébe még egy sort rakjanak, mint a hogy több helyt — különösen ahol a dohányföld távol van a melegágytól — szokásban van; — de bármiként is teszük, ez egy roppant nagy hiba, amitől óvakodni kell, mert az egymásra rakott palánták megnomják, megsértik egymást.

Ne mulasszák el a termelők, a palántáknak elkészített fészkekre szánt öntözővízbe műtrágya keveréket vegyíteni s azt szokás szerint trágyalével keverni. Még sikeresebb e célra chilisalétromos vizet használni, mert a dohánynövény gyökerei közé jutott nitrogén, a palánták megfogamzását nagy mértékben előmozdítja. Egy hektoliter vízre $\frac{1}{2}$ kilogramm chilisalétrom elegendő, s így holdanként csak 20—30 kilogramm chilisalétrom szükségeltetik, ami holdanként mintegy 3—4 fnt költséget igényel, de igen sok utóültetést tesz fölöslegessé és nagyban hozzá járul, hogy a dohány, a fejlődés első és legkritikusabb stádiumán mihamarabb átessék. A chilisalétromnak az ültetésnél való alkalmazása azonban csak ott vezet jó eredményre, ahol a talaj káliban gazdag, de nitrogénben szegény, — míg ha ellenkezőleg áll a dolog, akkor a kén-savas-káli oldatot ajánlom, úgy, amint én azt már nagyon sokszor elmondtam: t. i. a kén-savas-káli, trágyalével vegyített állott vízben kell feloldani, oly arányban, hogy egy liter vízre 6 gramm kén-savas-káli essék, s ez 3 fészkebe öntendő, a palántáknak készített lyukakba. A kén-savas-kálinak az alkalmazása különösen két szempontból bír nagy előnnyel, — először és főleg azért hatásos, hogy azt a helyet, ahová a palánta ültetve lett, hosszabb időn át nyirkosan tartja, ami a palánták hirtelen való gyarapodásának egyik igen lényeges tényezője, — másodsor pedig különösen a dohány égésének javítása céljából bizonyult kitűnő hatásúnak.

Már most ha e mellett még a legújabb rendkívüli eredményeket elért találmányt, az úgynevezett „Martellin“ műtrágyát is igénybe vesszük: akkor a jó siker el nem maradhat. — Minthogy azonban a „Martellin“ műtrágyát feloldott állapotban ez időszert még nem bírjuk, s ezen műtrágya pornak a feloldása lassu és jóval előbb el kell szórni, hogy hatása legyen, én tehát a magam részéről a „Martellin“ alkalmazását is akként vélném a legczélszerűbbnek, hogy az ne az egész dohányföldre, hanem csak az utalóval elkészített sorokba, illetve az elültetendő palánták gödre mellé szórassák, ami a leg-

előnyösebb, egyrészt a trágyaszert megakartása szempontjából, de másrészt azért is, amennyiben így csak is ott alkalmaztatik, ahol szükség van reá és nem szolgál a gyomot nevelni, mert nem esik belőle sehová, csakis a dohánytöve mellé, — s így a sikert még inkább biztosítaná.

Ez alkalommal rem mulaszthatom el, hogy a termelőknak a figyelmét arra is felhívjam, hogy a dohányt sürűben ültessék, a mint eddig általában szokásban volt. Erre nézve és a sürűb ültetés előnyeire, jövőre még bővebben visszatérünk, de már ezuttal is jelezni kívánom, hogy a dohánypalánták és a sorok egymástól való távolságára nézve: szerintem a leghelyesebb s talaj és fajtermelési viszonyainknak legmegfelelőbb a 60—65 ctmr. sor, és 50 ctmr. növénytávlat, — vagyis a termő területnek olyatén felhasználása, hogy egy kataszt. hold területre mintegy 22—24 ezer palánta ültetessék: — más szavakkal, a közönségesen használt régi mérték szerint: ölenként 4 szál, illetve egymástól másfél-lábnyira jön minden szál palánta, míg a sorok egymástól való távolsága nem egészen két lábnyi.

Daróczy Vilmos.

A dohánymonopólium behozatala Ausztriában és Magyarországon.

— Mutatvány dr. Takáts Sándor értekezéséből. —
(Folytatás.)

Kétségtelen, hogy a dohánymonopólium ezen első alakját a törvényes formák megelőzésével, rendeleti uton erőszakolták az országra, de ha a dolog közjogi oldalától eltekintünk, azt az egyet el kell ismernünk, hogy ezen egyedárusági rendelet méltányosabb volt mindazoknál, melyek Lipót uralkodása alatt napvilágot láttak. A dohánytermelést nem csak szabaddá tette, hanem még állandósítani is igyekezett. S tette azt akkor, mikor a dohánytermelést és dohányzást Magyarországon még szelvényben tiltották. Semmiféle nehézséget nem gördített a transitó-kereskedés elé. Méltányos árt szabott a dohány beváltására. A hat forinttal jól meg volt fizetve a dohány mázsája. Ennyiért ugyanis Genuában és Nürnbergben kereskedőktől is lehetett egy mázsa dohányt kapni. Magyarországon jobb terméskor alig volt a dohánynak ára; azért ilyenkor ez a mondas járta: „eb veszi hasznát, vesszen a maga dögiben.“ A jobb fajta dohány mázsájáért ilyenkor alig adtak 3 fntot, az alábbvaló mázsája meg 6 máriáson kelt.¹⁾

Azonban a királyi patens tele volt sérelmes rendelkezésekkel is. Ezek közt a legsúlyosabb a dohány és pipa elárúsításának teljes betiltása volt. Veszedelmesnek látszott az az intézkedés, hogy az örökös tartományok appaldátorai a magyar dohányhoz ugyanazon árért juthattak, mint a magyar appaldátorok. E szerint az osztrák tartományokba szállított dohányból sem a termelőknak, sem a magyar appaldátoroknak nem volt hasznuk. Baj volt az is, hogy sem a patens, sem az appaldátorokkal kötött

szerződés nem határozta meg, mennyiért szabad a beváltott dohány árulniok. Így az engedményesek olyan árért bocsáthatták áruba a dohányt, a mint nekik tetszett. Nem lehet a patensből és a szerződésből világosan kivenni, mit értenek „Inferior Hungaria“ és a „hozzá tartozó részek“ alatt. Eger és vidéke, továbbá Pozsony megye is az appaldó területéhez tartozott; már pedig ezeket nem igen lehet alsó Magyarországhoz sorolni.

Az appaldónak, vagyis a dohány-és pipakereskedés egyedáruságának kihirdetését leirhatatlan felindulás követte. A szabadkirályi városok tiltakoztak az appaldó ellen; a dohánytermelők nem tudták, hol történik a beváltás, s hova kell a dohányt szállítaniok; a becsüsök a patensben előirt árnál magasabbra becsülték a dohányt, a mi ellen viszont az appaldátorok tiltakoztak. Néhol ki sem hirdették a patenst, másutt meg kihirdetése után is fitymálták. Szóval a monopólium egyáltalán nem volt előkészítve, s maguk az appaldátorok sem tettek semmiféle előkészületeket. S mikor az appaldót meg kellett volna kezdeniök, fűhöz-fához kapkodtak, s azt se tudták, mit csináljanak. Jó ideig tartott tehát, míg az üzletet rendszeresen megkezdhettek.

Már maga, a királyi városok által benyújtott gravaminak elintézése is jó időt vett igénybe. Az udvari kamara ugyan már 1702. decz. 13-án értesítette a budai kamarai adminisztrációt, hogy a városokat panaszokkal elutasították; mert ő felsége határozatán kívánja a „császári patens“ végrehajtását s a renitens városok kényserítését.²⁾ Ám, mielőtt ezt meg lehetett volna tenni, a patenst kellett volna kihirdetni. Erre pedig több város és megye egyáltalán nem is vállalkozott. Buda, Pest, Pozsony megye és város egyenesen megtagadták a kihirdetést, Szegeden sem igen sikerült, mert az appaldátorok jelentése szerint még dobosokat sem tudtak a kihirdetéshez kapni.³⁾ Eger vidékén még az 1703. év tavaszán sem történt meg a kihirdetés, ughogy az ottani rácz dohányültetők a dohányarulás további megengedését kérelmezték.⁴⁾

Az appaldátorok az ellenszegülő városok ellen egymásután küldték a panaszokat az udvari kamarához, ez meg a budai adminisztrációhoz. Budán és Pesten nagy nehezen megtörtént a kihirdetés; de Pozsony megye és város továbbra is ellenszegült. 1702. okt. 4-én a kancellária már arra kéri az udvari kamarát, hogy Pozsony megyéhez és városhoz külön királyi rendeletet menesszen.⁵⁾ Bár e rendelet érkezése jelezve volt — a mint az udvari kancellária írja — egyesek lármája és reclamatiója miatt a vármege 1703. márcz. 5-én tartott ülésén sem lehetett a patenst felolvasni.⁶⁾ Erre a kancellária újból elrendeli,

²⁾ Országos levéltár: budai kamara adm.

³⁾ U. ott. 1702. decz. 7.

⁴⁾ U. ott. 1703. márcz. 22.

⁵⁾ Orsz. levélt. Az udvari kamara a kancelláriához.

⁶⁾ U. ott. 1703. márcz. 9. „ad insolentem unius aut alterius reclamacionem denuo turbatam et repositam existere“.

¹⁾ A gróf Károlyiak levéltárában a „Tabaka“ fasciculus ilyen ára volt a dohánynak 1730-ban.

hogy a legközelebbi (márcz. 15.) ülésen haladéktalanul hirdessék ki a pátenst.)¹⁾

(Folyt. köv.)

Magtermelés a barcsi dohány-beváltó hivatal mintatelepén.

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A barcsi m. kir. dohánybeváltóhivatal telepén levő mintaültetvényen az 1897. évben végzett munkálatokról és az elért eredményről, a főátnézetnek beküldése mellett, a következőkben vagyok bátor értesíteni:

A dohánytermelésre kijelölt 200 önlí terület az 1896. év őszén kukorica termés után felszántott és haszonvetetlen dohánynyal jó mélyen alászántva, megtrágyázott.

A hosszantartó tél következtében, a tavaszi szántás csak márczius végével volt teljesíthető, s a palántások készítése, illetve a mag elvetése is márczius hó második felében történhetett meg.

Kétféle ágy készítettett u. m. meleg és hideg ágy; a melegágy márczius 19-én, a hidegágy pedig április 8-án. Killer Nándor szuloki volt kezelőtől magnevelés céljából beszerzett fajtisza szuloki maggal bevettett.

A dohánymag csirázatlanul vettett el és a melegágyban április 5-én, a hidegágy-

ban pedig április vége felé egyenletesen kikelt és a palánták a kedvező, meleg napos idő folytán szépen fejlődtek.

Az ültetésre szánt 200 önlí terület május hó elején harmadszor felszántatván, a kiültetés ugyanazon hó 13-án megkezdett és 14-én folytatott; e két napon 50 önlí terület beültetett, a beállott hideg idő és zápor esők miatt azonban az ültetést egyelőre be kellett szüntetni és azt csak május 30-ika után lehetett ismét megindítani, mely munkálat azután e hó 31-én be is fejeztetett.

A kiültetett palánták megfogamzottak ugyan, fejlődésükre azonban a május hónapban uralgott nagymérvű hideg zápor esők igen kedvezőtlenek voltak.

Junius hó folyamán az időjárás kedvezőbbé vált, különösen a hó második felében, a mikor is a palánták rohamosan fejlődtek, megkapáltattak, az első kiültetésük pedig töltögetve is lettek, ezek már junius hó vége felé virág-koronájukat is kihányták.

A junius hó 19-én beállott nagy vihar és erős zápor eső a dohány leveleket azonban igen megtépte.

Julius hónap a dohány növények a felette kedvező, sok esős és meleg napok folytán, rendkívül szépen kifejlődtek, a hó első felében a töltögetés be is fejeztetett, már ekkor a május első felében kiültetett dohánnyokon az érés jelei mutatkoztak; a kacsozás és tetejezés véttetett munkába, utóbbi csak az ültetvény csekély részén eszközöltetett, mert magnevelés volt elren-

delve; — a magnevelésre szánt igen számos tőkék teljes figyelemmel gondoztatnak. Julius hó vége felé az alj és csekély részben az anya levelek szedése megkezdett, mely munkálat augusztus hónapban folytatattván, be is fejeztetett.

A dohány levelek egy része a néhány hideg esőtől rozsdát kapott, általában azonban az augusztus és szeptemberi kedvező időben szépen beszáradtak.

A dohány levelek, miután az itteni II-ik és III-ik számú raktárakban még októberben is dohány göngyök voltak, az I-ső számú raktárban szárítottattak, mely azonban e célra nem éppen alkalmas, mert mint volt régi sőraktár egyes részeiben nedves, innen eredt azon körülmény, hogy az ott száradó anyag egy része megrohadt.

Az eredmény azért is kedvezőten, mert a magnevelés miatt a dohánytőkék java részén a virág koronák meghagyattak, mely körülmény a levelek minőségére nagy befolyást gyakorol; de a viharok és hideg esők is sokat ártottak a minőségnek.

A nyert mag mennyisége 50 kilogram, mely tiszta szulokifaj, ebből lettek az itteni körzet községei, hol mag változtatás szükséges volt, az idén már új maggal el látva.

Az idén itt ugyanezen meg első osztályú minősége vettett el, még tisztább jellegű szuloki faj nyeresé céljából.

A magtermelés cséljából gyakorolt dohánnyertermelés eredményéről, az itt közölt főátnézet ad teljes felvilágosítást.

¹⁾ U. ott.

Beültetett földterület	hold	ö-l	Az ültetvényhez használt mag	Ki foglalkozott az ültetvények kezelésével	A látogatók száma	Termelési eredmény				K i a d á s o k				A beváltott anyag értéke		Egy kat. hold átlagos jöved.		A termelt meg									
						I.	II.	III.	Kihányás	Beváltott hulladék	Összesen	Beruházásokra	A föld megművelésére	Netaláni nap-számokra	összege	frt	kr.	dohányban	pénzben	mennyisége	értéke						
						osztály				kilogram		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	kgr.	frt	kr.	kgr.	frt	kr.		
—	200		fajtisza szuloki	Milutinovics Ján, s. s. tiszt	5	6	54	28	12	30	130	—	—	5	70	21	75	27	45	17	86	1040	142	88	50	100	—

Barcsan, 1898. április 20-án

Tekintetes szerkesztő urnak

kész szolgálja

Banovszky Gyula,
kezelő.

A dohányföld előkészítése.

Vannak egyes theoretikus gazdák, a kik úgy vélekednek, hogy a dohány alá való talajnak tavasszal többszöri átírgatása nem előnyös, mert a gyakori szántás által a föld veszít nedvességéből. — Szerintem azonban ez az aggodalom ok nélkül való, — mert az tagadhatatlan ugyan, hogy a föld, a gyakoribb szántás által az első perczben veszít valamit a nedvességéből, de arról is meg vagyok győződve, hogy mentül porhanyósabb és lazábbá tetetik a talaj, annál nagyobb benne az a tulajdonság, hogy a lecsapódásokat, és a levegőben lévő mindennemű nedvességeket magába vonzani és megtartani képes.

Az én nézetem szerint a dohány földet tavasszal legalább kétszer okvetlenül meg kell szántani; az első tavaszi szántást akkor kell megtenni, a mikor a föld fagya kiengedt, és az ősszel felugarolt dohánnyal olyan állapotban van, a midőn ez már szántásra alkalmas, vagyis már nem sáros,

nem ragacsos; ezt a szántást majdnem olyan mélyre kell tenni, mint a minő mély volt az őszi ugárolás; erre azért van szükség, hogy a talaj lehetőleg fellazítsassék s porhanyós és apróra törött legyen, hogy a dohánnyökérnek vékony hajszálai minden irányban akadály nélkül tudjanak szétterjeszkedni.

Az ültetés előtti szántásnak kétszeres hivatása van. — első az, hogy a földet az ültetés alá kitűnően megművelje, második pedig az, hogy a már kikelt és csirában lévő gyomok nagy részét megsemmisítse, hogy a gyom, az erős földben el ne harapozzék és a palántákat túl ne szárnyalja, mert az a legnagyobb fatumok egyike, ha a gyöngye ültetvényt a gyom ellepi.

Az ültetés előtti szántást már nem szükséges oly mélyen eszközölni, mint a minő mély az őszi ugárolás volt, vagyis elegendő 16—18 centiméternyire, — s ha a föld rögös, akkor szántás előtt mulhatatlanul meg kell boronálni. A borona, a talaj felületén lévő apróbb rögöt megtöri

és hosszú vasszegjével jó mélyen megvagdálja és porhanyóvá teszi a földet, s egye^s még meglevő gyom keléseket is megsemmisít, — tehát a boronálás az ültetés előtt okvetlen szükséges.

Van még egy másik szerszám is a gazdaságban, melyet hébe-korba igénybe kell venni és ez a sima henger, amely akkor vétetik használatba, ha a föld minden törekvésünk daczára is rögös maradt, tehát a gört meg kell vele törni; egy másik esetben használhatjuk a hengert, ha a megszántás után azonnal akarjuk, vagy kénytelenek vagyunk a földet beültetni, — ilyenkor a sima henger jó szolgálatot tesz. mert a friss szántás után a föld nincs még megülepedve, és levegős hézagok is vannak benne, melyben az ültetést nem czélserű eszközölni, — azért jó, ha ilyen esetben a könnyű hengerrel megjárattuk, mielőtt az ültetést megkezdjük.

Kiváló gondot fordítsunk arra, a hol csak lehet és a föld fekvése megengedi, hogy a lentebb eső részekben netán lévő

árkokat vagy mélyedéseket, az ültetés előtt még jóval kitisztítsuk és az esővíz felfogására alkalmassá tegyük; — az ilyen viztartó medencék az ültetésük közelében fölötté jó szolgálatot tesznek, mert nemcsak hogy sok igit nyernék meg ez által, de az e fajta víz az öntözésre is minden más víznél sokkal hasznosabb.

D. V.

Az okszerű dohánytermelés intenzivitása.

Ámbár tagadhatatlan, hogy az okszerű dohánytermelés terén a legutóbbi néhány év alatt minden tekintetben rendkívül sokat haladtunk, de hogy a haladásnak magasabb fokától még ma is ugyancsak messze vagyunk: azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy a holdankénti hozam még mindig távol áll attól a mennyiségtől, amely igazi okszerű és szigoruan intenzív — belterjes — termelés mellett, rendes körülmények között minden nehézség nélkül elérhető volna.

Nem mondom én a világot sem azt, hogy sulyra termeljünk és a mennyiségre fektessük a főszólyt, — de azt szeretném ha elérnénk — ami pedig nem lehetetlen — hogy amint a gabonaművek és egyéb terményeknél a gazdálkodás intenzivitása elérhetővé tette, hogy most már fél annyi területen két annyi termést produkálunk, mint régentén: lenne ez így a dohánynál is, — s ne vennék csoda gyanánt, ha egyik-másik termelőnek a közönséges fajta dohányokból 12—15 mtrmázs holdankénti hozamja van, — mert hiszen ez rendes időjárás esetén — ha semminémi elemi kár, vagy egyéb csapás nem éri a dohányt — nem valami rendkívüli ritkaság, úgy annyira, hogy ha szigorú intenzivitással járunk el a dohánytermelés körül, akkor egy □ öl beültetett területen átlag egy kilogramm dohányt kellene termelni és így egy kataszt. holdon közönséges dolog lenne a 16 mtrm. hozam, — nem érte itt természetesen a finom kerti és hasonló fajta dohányokat.

S ha az intenzív termelés mellett így nagyobb hozam mennyiség éretnek el: azért még nem következnék ebből az, hogy ez esetben csak közönséges minőségű, alsóbbrendű dohányanyagot nyernénk, — sőt ellenkezőleg, a régi tapasztalat azt tanítja, hogy mikor mennyiségileg jó a termés: akkor jó az anyag minősége is, míg ha kevés terem, az többnyire rossz is szokott lenni.

Oda igyekezzenek tehát a termelők, hogy az általam már rég ajánlott sűrűbb ültetés alkalmazásával, s a termelés munkájának a legokosabb és legintenzívebb módon való végzésével, dohánytermelését mindenki arra a magas színvonalra emelje, hogy a 16 mtrm. holdankénti hozam ne menjen csoda számba, hanem erre már előre bizton lehessen számítani, — így aztán fényesen ki fogja fizetni magát a dohánytermelés, mint amelylyel a gazdaságnak egyetlen ága sem vetekedhetik fejlődésére nézve.

S ez nem elérhetetlen ábránd, hanem nagyon is komoly dolog, amelyet erős akarat és kitartó szorgalom minden nagyobb nehézség nélkül megvalósíthatunk.

Daróczi Vilmos.

Kerpely Kálmán felolvasása.

Az országos magyar gazdasági egyesület dohánytermelési bizottságának folyó évi február hó 3-án tartott ülésén — miként lapunk f. é. 4. számában röviden már megemlítettük — Kerpely Kálmán, a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet tanára: „Dohánytermelési tapasztalatok Németországban”

czim alatt egy felolvasást tartott, amely most, a „Közletelek” f. évi 34-ik számának mellékleteként, egész terjedelmében megjelent.

Kerpely K. tanárnak ezen felolvasását — annak idején — az ülésen részt vett közönség nagy tetszéssel fogadta, amit meg is érdemelt, mert valóban sok érdekes dolgot tartalmaz. Nekem — aki Németországban és Németalföldön 6 év előtt szintén nagyobb tanulmányutamat tettem, s annak eredményéről lapom 1892. évfolyamában részletesen be is számoltam — különösen jól esett emlékembe visszavárásolni az ott szerzett tapasztalataimat, amelyeket Kerpely K. tanár ur oly érdekesen elevenített fel felolvasásában.

Nagyobb terjedelménél fogva és közlendőink halmaza miatt — sajnálatunkra — most nem közölhetjük eme érdekes felolvasást, (a német dohányegyesület ülésén tartott — nagyrészt hasonló tartalmu — felolvasását annak idején úgy is köztöltük); — van azonban Kerpely K. ur felolvasásában egy pár olyan adat és állítás, amely a mi viszonyainkra nem alkalmazható.

Igy például Kerpely ur azt mondja: „Külföldi kereskedők kijelentették előttem, hogy azonnal vesznek magyar dohányt, ha simitalan s osztályozatlan állapotban juthatnának hozzá.” — S ennek magyarázatául a tanár ur előadja, hogy: „Németországban és Hollandiában is a kereskedők megveszik a dohányt azonnal, amint az kellően beszáradt és megszinesedett, minden simítás és osztályozás nélkül.” — Én erre csak azt mondhatom, hogy ott a vevő úgy veszi a dohányt, amint azok vannak, s oly áron veszi, amennyit azok neki megérnek, s akkor is megvenné, ha osztályozva lennének, de az ott nem fordul elő, mert a dohány ott szabad kereskedés és szabad alku tárgyát képezi. Németországban a dohányt mindjárt a termelési év őszén adják el, amikor a termelőnek még ideje se lenne a dohányt osztályozni, nagyon természetes tehát, hogy a dohány átadása egészen másképpen van minálunk, ahol egyetlen vevő — az állami jövedék — előre megszabott árban váltja be a meghatározott minőségeket, s az ár nem képezheti alku tárgyát, mint a németországi vevőnél, aki annyit ad a dohányanyagért, amennyit az megér neki, — jól sikerült termésért többet, gyengébb és silányabb termésért kevesebbet, vagyis ott a konkurrenczia, a szabad verseny csinálhat ár-emelést, ami nálunk ki van zárva. S én, aki egypár évtized óta nagyon is közelről ismerem a dohánykivitelű kereskedés minden viszonyait, egész bátran merem állítani, hogy aligha akadna olyan külföldi dohánykereskedő, aki teljesen osztályozatlan dohányt venne tőlünk. — Hiszen éppen az az átka és a legnagyobb hátránya a magyar dohánykivitelnek, hogy dohányaink — a mai osztályozási rendszer mellett is — annyira keverték, a nagy levél a kicsivel, a finomabb a durvával, a vágóval a szivargyártáshoz alkalmazható anyaggal úgy össze van vegyítve, ugyanazon bálban, sőt sokszor egyazon csomóban is, hogy a kereskedők éppen ez okból nem is igen reflektálnak rá, mert a magyar vegyes, kevert anyagot nem tudják mire használni, mint-hogy a kereskedőnek vagy gyárosnak is többnyire csak egy bizonyos meghatározott anyagra van szüksége.

Egyáltalán nem helyeselhetem tehát, Kerpely K. urnak azt a javaslatát, hogy: „A külföldi szokáshoz hasonlóan, a dohány osztályozás nélkül, simitalanul vétetnek át, egyszerű átlagán alapján, melyet — a rendelkezésre álló tapasztalatok után — megállapítani nem volna vajni nehéz.” — Mert hiszen ha mi most az osztályozás nélküli beváltási rendszerre átmennénk: ezzel minden eddigi haladásunk eredménye ugyszól-

ván semmivé tétetnék, mivel ily eljárás mellett a termelő teljesen elveszítene az ambícióját és semmi által sem lenne ösztönözve a jobb minőségre való termelésre.

Kerpely tanár urnak azon állításával sem érthetők egyet, hogy „a német dohányok általában véve jobb minőségűek hazai dohányainknál, aminek főképen az az oka, hogy a dohányt a pajtákban a szükségesnél hosszabb ideig nem tartják, hanem idejekorán leagatva, s azonnal elszállítva, az minden simítás nélkül nyomban fermentálás alá kerül.” — En azt soha semmi szín alatt sem ismerem el, hogy a németországi dohányok általában jobbak a mieinknél; azt megengedem, hogy van köztük jobb is, bizonyos fajtkában és egyes vidékeken, de másrészt nekünk van elég olyan dohányunk, amely nemhogy rosszabb, sőt határozottan jobb a német dohányoknál. Hiszen maga Kerpely ur is azt mondja felolvasása ülésén, hogy: „Németországban a főcél: iz és szag nélküli, tehát teljesen indifferens szivarbél anyagot előállítani, melyet az amerikai (főképen brazil) dohányokhoz lehesen keverni, anélkül, hogy utóbiaknak ízet és zamát befolyásolna, — s a szivar-takaró levél náluk nem képczi a termelés főcélját.”

Ezzel szemben nálunk úgy áll a dolog, hogy a mi jófajta dohányainknak meg van a maguk jellege, karaktere, íze, zamata, a mi dohányaink tehát nem afféle szurrogátumok. S én a mondó vagyok, hogy nekünk nemcsak holmi közönséges, alsóbbrendű dohányaink vannak, hanem van helyenként és a többi közt elszórtan igen sok kitűnő jó dohányunk is, amelyet bátran lehetne szivargyártásra is alkalmazni, mert sokkal jobb lenne, mint sok külföldi dohány.

S itt éppen eszembe jut, hogy a dohánytermelési bizottságnak ugyanazon az ülésén, amelyen Kerpely ur a felolvasást tartá, az egyesület nagyrődemű elnöke: gróf Dessewffy Aurél ur ő nagyméltósága egyenesen fevetette azt a kérdést, hogy csakugyan nem lehet-e nálunk szivargyártásra való anyagot termelni? — mert csupán pipadohányt termelni már szinte nem is érdemes; — amire a dohányjövődéki közp. igazgató, dr. Perleberg Arthur ministeri tanácsos ur ő méltósága nyomban megnyugtató választ is adott. — Én pedig a magam részéről ismétlehetem, amit már oly régen és annyiszor elmondottam, hogy igenis lehet nálunk is — még pedig kitűnő minőségű — szivaranyagot termelni, sőt ma is van ilyen, csakhogy — sajnos — szorványosan és a többiek közé keverve, a honnan azokat nem lehet kiválogatni és így többnyire kés alá kerülnek, — ennek pedig nagyrészt a termelők az okai, akik eddig nem törekedtek oda, hogy a szivargyártásra alkalmas anyagot elkülönítve kezeljék, — de ha ezt megtanulják, akkor a jövedék bizonyára örömmel fogja a beváltást úgy intézni, hogy az anyag gyári értékéhez képest vétecsék át. Másrészt, ha az arra alkalmas területek — amilyeneknek ez ország egyes vidékein elegendő bőségben vagyunk — gondosan ki fognak választani és ezeket új termelési engedélyek adtnak, főleg pedig ha egyszer — s remélhetőleg már nem oly sokára — elérjük majd a haladásnak azt az általam rég hangoztatott magasabb fokát, amidőn a simítás, termelésünk köréből végleg ki fog küszöböltetni: akkor igen is termelhetünk mi szivargyártásra kitűnően alkalmas dohányt is, még pedig annyit, hogy saját szükségletünkön kívül még kivitelle is bőven jut belőle.

Kerpely urnak a fermentálásra vonatkozólag tett megjegyzésére ezáltal csak annyit mondok, hogy az egyedüriség behozatala előtt lehetett a dohányt a termelőnél fermentálni, mert akkoriban a keres-

kedők, a termelési év utáni nyáron vették át a termelőktől a dohányt, — de ma már ez csak káros fermentálás lenne. — Különben ott, ahol egyes kereskedő közvetlenül a termelőtől veszi a dohányt, ott lehet a dohány vegyes, mert annyit ad érte a kereskedő, amennyit az ő céljának megfelelőleg adhat, de a mi rendszerünknel fogva mindez egész másképpen van.

Ami a felolvasásnak a palántanevelésre, sürőbb ültetésre, pikirozásra, műtrágyázásra, a simitás mellőzésére, s a magtermelés és nemesítésre vonatkozó részét illeti: ezekkel teljesen egyetértek, s ezeket a helyes elveket évek óta magam is szakadatlanul hangoztatom.

Daróczy Vilmos.

A dohánymag nemesítése.

A „Magyar Dohányujság” fenállása óta nem mult el egy év sem, hogy minden termelési évadban fel ne emeltük volna szavunkat a dohánymag nemesítése érdekében, — s hogy erre nézve folyvást ugyanazon álláspontot foglaltuk el: azt legjobban bizonyíthatjuk azáltal, hogy az alábbiakban változatlanul közöljük azt a cikkünket, amely 15 év előtt, a „Magyar Dohányujság” 1884. évi első számában megjelent és a magnemesítési eljárást következőleg adja elő:

A dohány nemesítése.

E mivellet, fontosságánál fogva a dohánytermelés legvalószínűbb alapját és feltételét képezi, — mert ahogy minden mezei földművesnek első kötelessége és igyekezete abban áll, hogy egészséges jó terménymagot vethessen szántóföldjébe, úgy a dohánytermelő is legelső feladatának ismerje: nemcsak egészséges dohánymaggal eszközölni a meleggy veteményezését, de minden töle kitelhető gondosság és szorgalommal oda törekedni, hogy dohány-magjának nemesítése által mennél jobb és illatosabb dohányt termeljen.

Hazánk talaja és éghajlata, minden tekintetben oly előnyökkel van megáldva a természetől, hogy kellő gondozás és szigorú felügyelettel párosult szorgalom mellett, oly kitűnő dohányt termelhetünk, mely folytonos nemesítés által világhírűvé válik és lehető legnagyobb kelendőségnek fog örvenni.

En gyakorlati tapasztalaimnál fogva leghatározottabban állíthatom, hogy hazánkban a dohánymag nemesítése a legmagasabb fokra emelhető, ha t. i. a termelők e feladat fontosságát tekintve, azt közönségesen és mindennapi közönyösséggel nem eszközik.

Első feladatának ismerje tehát minden termelő csak oly dohánymag nemesítését mivelni, melynek faja a *termelő vidéken leg-sikeresebben tenyészik*; ily mag nemesítés a dohány terméknak zamatot és jósgót kölcsönöz, suly és ruganyosság tekintetében pedig alkalmas szivarborítékok képez és a legkeresettebb árucikkét fogja szolgáltatni.

Feltétlenül szükséges, hogy a magnemesítéssel foglalkozni szándékozó termelő, a zamatos dohány fajokból öt, egész tizenöt mennyiséget képező dohánymagot vagy rázsát szerezzen; — azokat az e célra kijelölt meleggyba veteményezze, a rázsákat pedig egy az északi széltől biztosított és

elkülönített napos helyre — legcélszerűbb szagos virágok közé — a kertbe kiültesse.

Az ily módon rendkívüli gondozás és felügyelet mellett nevelt palánták ha egy lábnyi magasságra nőnek, külön-külön virágserpébe ültetendők, és teljes virágzásuk idejében azon palántákhoz kell ezeket a legnagyobb gondossággal szállítani, melyeket ezen fent körülírt illatos dohánypalánta virágaiból fent porral háziasítás által nemesíteni szándékozunk.

E helyütt megjegyeztetik, hogy minden egyes dohány palánta him és nő természetével van minősítve.

A háziasítás, mely egyike a legmagasabb és legmesterségesebb kertészeti műtétéleknek, a következőképen történik:

A virágcserepekbe ültetett és teljesen kivirágzott dohánypalántát a dohányültvényben legszebben és legdiszesebben kivirágzott egészséges palántához tesszük és mindenek előtt az ily nemesítendő (háziasítandó) dohány-palánta koronájának virágaiból minden fattyú növést olló, vagy finom tolkással lemeszünk, oly mérvben, hogy az ültetvény nemesítendő palántáján legfeljebb tizenöt vagy husz kifejlett virág maradjon.

E virágok egyenként kehely idomzatúak, melyek belső tartalma egy középső nagyobb és hosszabb, és öt kisebb növésből (szálakból) áll, — a középső nagyobb növést szál feltűnő ismertető jele abban rejlik, hogy felső végén egy kis serét nagyságu élénk zöld színű gomb díszlik; — az öt kisebb szál növéseken pedig csekély és csaknem szintelen és disztelen golyók észlelhetők; — ez utóbbi szálakon illetve növéseken terem az a finom himpor, melyet a fent körülírt, a dohány virág közepén látható nagyobb és diszesebb külsejű szál (növény) magához szíva megtermékenyíti. és a virág gumókat magtermésre képesíti.

A háziasítás előtt néhány nappal, amidőn a kimpor nyomok még alig észlelhetők, a nemesítendő dohánynövénynek minden egyes virágából a fent említett és körülírt öt kisebb növést hímport termelő szálakat vagy legalább kis golyót egyenként kis ollóval a legnagyobb vigyázat és gondosság mellett ki kell metszeni és a földre hányni, — e műtétel után pedig egy finom lehelettel nedvesített ecsettel a virágserpébe ültetett zamatos dohány palánta virágok kelyheik minden egyes hímport tartalmazó (öt) száláról külön-külön leszedett hímport, a dohány ültetvény nemesítendő palánta-virágaiba helyezni; és pedig a megmaradt öt kisebb és középső diszes külsejű szál növére oly mérvben, hogy a virágnak az imént említett növése a nemesítő himpor látható és észlelhető legyen.

A nemesítési műtétel délelőtt tíz órától tizenkét óráig eszközölnöd; — feltétlenül szükséges a csendes és minden szél vagy légvonat nélküli napos időjárás, a mennyiben az ecsetre ragadt hímport a legcsekélyebb szél vagy erősebb légáram elűjja, miáltal e fáradságos műtét, s nagy gondosság és szorgalommal párosult munkánk eredménytelenné válnék.

Minden dohánytermelő megyében, továbbá ötszáz egész egy ezer négyszög öles

területeken dohány mintá-ültetvényeket és telepeket szükséges felállítani, és berendezni, ezeknek gondozását és kezelését szakértő műkertészekre bízni, kiknek feladatuk és kötelességük leendő az általok nemesített dohánypalántákból, a vidék vagy megye dohánytermelőit, első sorban különféle kitűnő fajú és zamatu dohánymaggal ellátni. E helyen megemlítjük, hogy a min'a-dohánytermelő telepek palántáira, egy fő felügyelő vándor műkertész által, — a legszigorúbb felügyelet és ellenőrzés teljesítendő, mert semmi nemű termény vagy növény nem igényel oly szigorú gondozást és ápolást mint a dohánypalánta, mely mindenféle burján szagot, vagy idegen büzt, természeténél fogva oly mérvben képes magába szívni, hogy azokból az ily rossz szagot, vagy büzt kiirtani csak nem lehetetlen.

Rendkívüli gyakorlati tanulmányozást, sokoldalú leleményességet, ügyes gondozást és leirhatlan buvarkodást igényelvén a jó-ravaló és versenyképes dohánytermelés, e téren igyekezni fogunk minden tőlünk kitelhető szorgalom, kitarás és munkássággal betölteni azon hazafias hivatást, mely a *Dohányujság* szerkesztése által vállainkra nehezedik.

Ime, ezeket irtuk másfél évtized előtt, s magára az eljárásra nézve ugyanezeket mondhatjuk jelenleg is.

Azóta a beváltóhivatalok mintatelepei is felállítottak s jelentékeny sikerrel és hasznos eredménnyel működnek, — sőt most már a debreczeni dohánytermelési kísérleti állomás és a b.-csabai kísérleti mintatelep szervezése is megtörtént és már az idén mindenik megkezdte működését, amelynek egyik igen fontos és mulhatlan teendőjét fogja képezni a dohánymag nemesítés; — a mellett azonban minden ambiciózus termelőnek is azon kell lenni, hogy a dohánymag termelésére és nemesítésére, saját gazdaságában, a legnagyobb gondot fordítsa.

D. V.

A dohány az ezredéves kiállításon.

A dohány ellenséggel és azok elleni védekezés.

VIII.

— Mutatványok *Daróczy Vilmos* jelentéséből. —

A dohánynövénynek félelmes ellen-ségei s a termelésnek valóságos átkai: a különféle *rovarok*, melyek időnként és helyenként az egész ültetvényt képesek tönkre tenni.

Hogy mily óriási károkat okoznak a rovarok: az könnyen elképzelhető abból, hogy kat. holdanként átlag legalább is 200 kgrammnyi termés különbözetet pusztítanak el, ami a 63.921 kat. hold jelenlegi termelési területnél 127.842 mtrmáza termés hiányt, tehát évenként átlag mintegy 2.300.000 forint érték károsodást jelent.

Azt lehetne pedig hinnünk, hogy a dohány — keserű ízéről és mérges tartalmánál fogva — semmi féle rovar sem szereti, holott igen sok különböző rovarnak, a fiatal, zsenge és nedvdus dohány palánta valóságos kedvencz eledelét képezi. A palánták sérülése többnyire oly módon történik, hogy némely rovarem.

a dohánypalántának nedvdus tövét, vagy közvetlen a gyökere fölött, vagy feljebb, a levél végénél lerágyja, némely rovarfaj pedig a tőnek belső nedvét felülről lefelé rágyja ki.

Vannak egyes rovarok, a melyek — különösen a tengerentuli államokban — kizárólag a dohány növényen élőködnek, ilyenek — ottani nevükön — a Cachaga Rosquilla, Verde, Canne, Palomata, Arader Rosca, stb. — mások ismét a dohány és egyéb növényeket egyaránt pusztítják.

Nálunk — a szokott egyforma hernyók és közönségesen ismert rovarokon kívül — legtöbb pusztítást visz véghez az *Agrotis ypsilon*, vagy vetési bagolyféle néven ismeretes pajor kukac.

Legjobb védekezés általában a rovarok ellen: a földnek a gyomtól való tisztán tartása, gyakori kapálása, porhanyóvá tétele, mert ezzel a férgek, tanyájokban nyugtalanítottak és nagy mennyiségben megsemmisítenek, — de legtöbbet használni és legbiztosabb rovar irtási módszer — habár furcsának és lehetetlennek tünik is fel — azok felkeresése, összefogdosása és elpusztítása. Keresni kell őket az apró dohánypalánták mellett, a hol könnyen fel lehetők, mert ha jól vigyázunk, megtalálhatók azokban az apró lyukakban, melyeket ők rejtek helyül csinálnak maguknak. Egy másik gyakorlati eljárás: egy a végén megdöblyített és meghegyezett karóval, a palánták közvetlen közelében több lyukat ütni, a melyekbe az *Agrotis* éjjeli vándorlása alkalmával — a midőn prédára indul — belebukik, és az egyenes lyuk falán nem bír többé felmászni: s reggel ott elpusztítható. Az is czélszerű, ha egyes darab dohányföld körül jó ekével mély barázdát húzunk, mert ezzel legalább megóvjuk a jövevényektől a dohányt és abban a mély barázdában, a honnan nem igen mászhatnak fel ha már bele estek, szintén könnyen elpusztíthatók.

Ajánlatosnak mondják eme rovar irtására az úgynevezett „párisi zöld” mérges szert is, a melyet úgy alkalmaznak, hogy egy víz-edényben, kád vagy félfenekür hóróban, a vízbe bele vegyítenek ezen erős mérgeből egy evő kanálnyi, azt jól felkeverik és az *Agrotis* által kedvelt káposzta-repa, vagy más egyéb növénylevelet bele mártják a jelzett folyadékba és ezen bemártott leveleket kicsiny kis csomagokban elsóráják a dohánytő közelében; vagy pedig csak beáztatják a leveleket, és a párisi zölddel, a mely 20-szor annyi lisztet összelesz keverve, behintik a megáztatott leveleket, a melyekre ez a szer reagrad, és így azután szintén elsóráják a fent elmondott módon; — 3—5 nap után ezen miveletet ismételni lehet, mert a nagyon elhervadt leveleket az *Agrotis* már nem szereti. A zöld uczerua, a mely nem olyan hamar szokott fonyadni, e czélra szintén alkalmas. A megmaradt részleteket, a melyeket a rovat fel nem emésztett, óvatosan össze kell szedni és elegetni, hogy valami más háziállat hozzá ne juthasson.

Én — az általam tett többszörös kísérletek alapján — úgy az *Agrotis*, valamint általában a puhatestű rovarok ellen

a legjobb rovarirtószerek tartom a dohánylugviz kivonatot, vagy úgynevezett Thanatont, a melyből — vízzel felhígítva — csak egyetlen cseppet ejtettem egy ily erős nagy féregre, s ettől az abban a perczen élettelenül esett le.

A Thanaton, vagy dohánylugviz kivonat egy barna színű, átható és jellemző dohányszagú, sűrű, de azért elég könnyen szétfolyó anyag, mely 14—15% nikotint tartalmaz s ezen nikotintartalmánál fogva minden állati szervezetre mérges, ölü anyag. Ezen alapszik rovarirtószérül való alkalmazása. E czélra vízzel hígítjuk s azután vele a rovar által megtámadott dohánypalántákat, Vermorel-féle szőlőpermetezővel bepermetezzük, mi által ez az anyag a növényre egyenletesen reákerül, a honnét a lerágott növényrészekkel az azokat rongáló rovarok emésztőszerveibe jut s azokat megmérgezi, a nélkül, hogy a bepermetezett növényre legkevésbé is ártalmas hatással lenne.

VEGYESEK.

— Az engedélyezett termelési terület megváltoztatása. Jónak látjuk a termelőket arra a — jelenleg éppen időszerű — körülményre figyelmeztetni, hogy ha a termelő, rendkívüli körülmények miatt, a kijelölt földrészen dohányt nem termelhet, s e czélra más területet kívánna használni, ezen körülményt köteles a közönségi előjárásnál, illetve polgármesternél legfeljebb a termelési év május 15-ig bejelenteni, hogy azon esetben, ha a szándékba vett terület-változtatás, az illetékes dohánybevaltó felügyelőség által teljesíthetőnek találatik, az engedély ahhoz képest kiigazítottassék.

— Ünnepelel dohánygyári igazgató. Múlt hó 16-án este a kolozsvári m. k. dohánygyár lélekemelő ünnepély színhelye volt. Kazay Reszó igazgató névnapja alkalmából a több mint ezer főre rugó munkások és munkásoknők fáklyás-zenét rendeztek a közkedveltségű igazgatónak, ugyanott, ahol alig egy évvel ezelőtt a sztrájk uralkodott. A Trencsentről indult meg a 200 fáklyavívó zeneszó mellett, kísérve vagy 500-nyi emberből álló tömeg áll. A dohánygyári épület előtt egy munkás tartott beszédet, melyben az igazgató érdemeit méltatta; később a munkások 24 fehérbe öltözött leányból álló küldöttsége tiszteltget; közben a tisztis és altisztis kar remek kivitellű arceposzortozathól álló emléktárgyat nyújtott át az ünnepeltnek, Hirt György aligazgató által tartott emelkedett hangú beszéd kíséretében. Az ünnepélyt vacsora követte, melyen a tisztis-karon kívül a polgárság is képviselve volt s mely alkalommal a szellemes tosztok sem hiányoztak. — Az új igazgató sokat tett a munkások érdekében; alig egy éve hogy a gyár vezetését átvette s már van nagyszabású népkönyha a szegény nép részére; a tűzfaja beszerzését megkönnyítette, a keresetet tetemesen emelte, a munkásnép között uralkodott ellentéteket elsimította s tényleg sokat tett, hogy a szocializmust meggátolja; a fáradhatlan s tetterős ember most hitelszövetkezetet tervez s minden idejét a munkások helyzetének javítására fordítja. Kazay most egy bölcsöde tervén is dolgozik, ez a bölcsöde Kolozsvárott két helyen lesz fölállítva s munkások gyermekeinek elhelyezésére fog szolgálni. Ezen új

eszméje a városban általános lelkesedést keltett s a munkások ily körülmények között rajongó szeretettel csüggnék főnökükön, akiről — mint lapunk legrégibb munkatársra és tisztelt barátjára — ezt a sok szép, derék és nemes dolgot, részünkről is a legnagyobb örömmel hozzuk nyilvánosságra.

— A debreczeni dohánygyár. Szűts Mihály, Debreczen város közigazgatási előadója, a földmívelési miniszterhez felterjesztett 1896. évről szóló jelentésében, a debreczeni dohánygyárról a következőket közlé: A gyár nagy terjedelmű üzemmél bir; az 1896-ik évben pipadohány és szivarkák előállításához mintegy 80 ezer mázsa anyagot dolgozott fel, s e gyártmányoknak értéke 8 millió forintot képvisel. A gyárban alkalmazott munkások száma mintegy 130 férfi, kiknek napi keresete 75 kr. és 1 ft 50 kr. között ingadozik; továbbá a könnyebb munkakra alkalmaztatik mintegy 1300 női munkás, napi 50 kr.-tól 90 kr.-ig menő keresettel. A gyár Debreczen dohányszermelésének fellendülésére közvetlen nem bir hatással, mert a gyári üzem munkaprogramjának megállapítása a környék dohányszermelésének mérve szerint meg nem szabható, továbbá, mert a dohányszermek az országban termelt különféle dohányszermek bizonyos keveréke szerint lesznek feldolgozva. Közvetett hatása annyiban lehet a gyári üzemnek a dohányszermelésre, a mennyiben a debreczeni dohányszer egyike azoknak, mely a legkiválóbb pipadohányt szolgáltatja. A gyár üzemében feldolgozott dohányszer nagy hányadát teszi a debreczeni dohányszer.

— A „Martellin” műtrágyával való kísérletezés. Mindazokat a jeles nagytermelő urakat, akiket a „Martellin” nel való kísérletezés végett magán levélben megkerestünk (amennyiben az illetőket egyrészt mint igazi passzionatus dohányszertermelőket ismerjük, másrészt mivel talajaik minőségéhez az új műtrágyát leginkább megfelelőnek véjük), e helyt is újból felkérjük és szives figyelemükbe ajánljuk, hogy ezen nagyhirű új műtrágyával legalább egy hold területen tegyenek már most tavaszszai kísérletet, s megfigyelésük eredményéről kegyeskedjenek lapunkat majd annak idején értesíteni.

— Dohányszerleteli telepek. A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézettel kapcsolatosan szervezett dohányszerleteli állomás, s a békés-csabai földmívelési iskolával kapcsolatosan felállított dohányszerleteli fióktelep, az idei tavasszal már megkezdte működését. Amint értesültünk: Debreczenben 14 katasztr. hold, B.-Csabán pedig 6 katasztr. hold a dohányszertermelési kísérletezésre engedélyezett terület, s Debreczenben mintegy száz különféle dohányszerfaj termelésével, továbbá különféle műtrágyákkal, s az okszérü termelés és kezeles mindennemű módozatainak alkalmazásával és kipróbálásával tesznek már az idén kísérleteket. Ezen kívül különös gondot fordítanak a dohányszerkerteseknek kiképezésére és az okszérü termelés és kezeles összes eljárásaiban való begyakorlására, hogy idővel a dohányszertermelő gazdák innen kaphassanak majd megbízható jó dohányszerkerteseket. A dohányszertermelő közönség nagy érdeklődéssel várja a mintatelepek kísérletezésének praktikus eredményét.

— A kegyesített virginia. Érdekes dolgokat közölt a „Magyar Hirlap”, egy udvari főtisztviselővel folytatott párbeszéd alapján, a királyi udvar körében divó dohányszerzési viszonyokról. Az udvari főtiszt előadása szerint

A király nagyon szerette a közönséges virginiát, mert nem áll, hogy külön gyártották neki, csak kiválogatták a szép világost, a mely jól szelel. Volt nap, hogy tizet is elszívott, amíg aztán egyszer észrevette, hogy ez árt neki. Mindjárt jöttek az orvosok és eltiltották, vagy helyesebben: könyörögték, hogy hagyja el mindörökké a virginiát. A felség — tudjuk — milyen akaratérős. Szakított rögtön, egyszerre, mindörökké. Ám de amikor ő szakított, már az egész udvar rászokott volt e ponipás, tartalmas és olcsó szivarra, amely még egy jó darabig tartotta magát a legmagasabb körökben. Egész mostanig, csaknem maig. De most már — a mióta a királynak árt — az udvarnál mindenkinek árt és mindenki elhagyta, eldobta a szegény, a jó virginiát! *Ő felsége ötös kubit szí, az ugynevezett Kaiserkubát, melyet a bécsi rennwegi dohánygyárban gyártanak külön a számára. Szöke, kemény, egy kissé nedves, de gyenge szivar ez és az udvarban hamarosan szép hírnévre vergődött. Soán hozzája pártoltak. Frigyes főherceg megmaradt mégis az ugynevezett Tisza-szivar-nál, míg Ottó főherceg tovább is a regalitási kedvelő. Lathatja uram — monda az udvari ur — Ő felsége és rokonai szivarozás dolgában mily szerényül élnek; József főherceg szűz dohányt szív vörös cserép pipából és a többi sem barátja a drága havannának, bár valamennyinek volna reá költsége. De bizonyos, hogy nem a pénzt sajnálják, hanem ilyen az izlésük, szerény, okos polgári és bár volna módjuk, nem szereznek havannánikon mérgezést. Igaz is, sok bankár és báró behalt már abba, hogy nem a gyomrához és szívéhez, hanem a pénzéhez és hiúságához szívték drága — tehát erős — havanna szivart. De ime, a király divatba hozta az ötös kubit, az udvar meg utána. A magas rangú katonatisztek, az erisztokrácia, a miniszterek, a tőzserék sem késhetnek soká. Jaj Uppmann, Bock-nak, Fernandez-e Diarnak, Henrv Claynek és a többi havannai spanyol és portugál zsvány-nak... Umberto olasz király és II. k Vilmos császár — pillanatban még virginiát szívnak. De az első már válikozik tőle, s második is soká marad mellette, különösen ha meghallja, hogy felséges barátja és szeretett bátyja is végleg szakított vele.*

— **Magy. kir. államvasutak. Magyar-keleti tengerentúli forgalom Galaczn át.** F. évi május hó 1-én a fentnevezett forgalomban közvetlen díjszabás lép életbe, mely a magy. kir. államvasutak nevezetesebb állomásáról Bazias-Zimony Galaczn át Alexandria, Burgas, Cavalla, Konstantinápoly, Constantza, Dédéagadje, Gallipoli, Lagos, Mytilene, Nicolajco, Pýraus, Rodosto, Salonique, Samos, Smyrna, Sulina, Varna és Volo, keleti kikötőkbe szállítandó ásványviz, bor, cukor, sör, szesz, liszt és egyéb örlemények, papír, vas és vasárúk, üveg és üvegárúk, csemént, fész stb. felele küldeményekre, valamint gyujtóárakra felele olcsó közvetlen díjtételeket fog tartalmazni. A küldemények Bazias illetőleg Zimonyig vasuton, onnan tovább a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság, illetőleg a magyar keleti tengerhajózási részvénytársaság hajóival fognak továbbítani. Ezen díjszabás a m. kir. államvasutak díjszabás elárúsító hivatalánál lesz kapható.

Tanuló bérletjegyek életbeléptetése a komárom dunaszerdahelyi h. é. vasuton. A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint ezen vasuton f. é. május hó 1-től kezdve egyrészt Csallóköz-Aranyos és Örs-Ujfalu, másrészt Uj-Komárom állomás között egy és három hónapig érvényes tanuló bérletjegyek fognak kiadni. A tanuló bérletjegyek árai a következők: Egy hónapig

érvényes jegy ára a II. kocsiosztályban 4 frt, a III. kocsiosztályban 2 frt 50 kr. Három hónapig érvényes bérletjegy ára a II. kocsiosztályban 10 frt, a III. kocsiosztályban 6 frt. Ezen tanuló bérletjegyek a magy. kir. államvasutak titkárságánál (Budapest, Andrassy-ut 73—75.) kaphatók.

Áruforgalom egyrészt Ausztria és Magyarország, másrészt Németország, Luxemburg és Belgium között való áruforgalom 1896. évi márczius hó 1-től érvényes díjszabási I. rész B) szakaszhoz 1898. évi január hó 1-én az V. pótlék lép életbe, mely az áru-osztályozás módosításán kívül a németalföldi vasutakon a takaróberre és a takarók késedelmes kezelése esetén fizetendő illetekekre vonatkozó díjszabást tartalmazza. Ezen pótlék a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál (díjszabás elárúsító hivatal) lesz megszerezhető.

Budapest—Bécs között élkező kocsik nemcsak a Marcheggen át közlekedő 104, 103 és Bruckon át közlekedő 4. és 3. sz. gyorsvonatokkal, hanem Marcheggen át a 106. és 105., Bruckon át a 6. és 5. számú gyorsvonatokkal is járattatnak. A 106. sz. gyorsvonat Budapest nyug. pályaudvarról reggel 8 órakor indul és Bécsben délután 12 óra 45 perckor érkezik, a 105. sz. gyorsvonat Bécsből délután 4 órakor indul és Budapest nyug. pályaudvarra este 8 óra 50 perckor érkezik. A 6. sz. gyorsvonat Budapest keleti pályaudvar állomásról délelőtt 8 óra 50 perckor indul és Bécsbe délután 1 óra 50 perckor érkezik. 5. sz. gyorsvonat Bécsből délután 2 óra 10 perckor indul és Budapest keleti pályaudvarra este 7 óra 15 perckor érkezik.

A magyar-olasz személyforgalomban Fiume—Ancona—Velenczén illetve Comronon át érvényes menetdíjak felemelése: A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a magyar-olasz személyforgalomban Fiume—Ancona—Velenczén illetve Comronon át 1896. évi augusztus 1-től, illetve 1894. évi július 1-től érvényes I. füzetű személy és II. füzetű körutazási díjszabásban foglalt menetdíjak 1898. évi évi január hó 1-től kezdve az olasz vasutak menetdíjainak személyzete jótékonyági alapja javára való általános felemelése következtében néhány %-al fel fognak emeltetni.

— **A Triesti Általános Biztosító-Társaság (Assicurazioni Generali) f. é. április hó 12-én tartott 66-ik közgyűlésen terjesztettek be az 1897. évi mérlegek. Az előttünk fekvő évi jelentésből látjuk, hogy az 1897. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 410,815,677 korona 60 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 17,282,135 korona 40 fillérre rугtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 8,225,896 korona 36 fillérrel 106,055,417 korona 10 fillérre emelkedett. A tüz- és szállítmánybiztosítási ágakban a díj és illetek bevétel 26,059,779 korona 92 fillér volt, miből 11,054,256 korona 32 fillér viszontbiztosításra fordítottat úgy, hogy a tiszta díjbevétele 15,005,523 korona 60 fillérre rугott mely összegből 12,079,205 korona 16 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitett át. A jövő években**

esedékessé váló díjkötelezvények összege 68,189,768 korona 38 fillért tesznek ki.

Károkért a társaság 1897-ben 24,466,461 korona 76 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 606,962,236 korona 46 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 113,406,607 41 fillér esik, mely összeget a társaság 170,141 kártérítési esetben fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 14,769,224 korona 48 fillérre rугnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely az 1,560,000 korona külön tartalék, ugyszintén az évi nyereségből kihatított 44,315 korona 04 fillérrel 9,359,224 korona 48 fillérre emeltetett fel úgy, hogy az most az 1897. évi december 31-én meglevő értékpapírok értékeik épen 10%-ának felel meg továbbá felemlítendő még az 160,000 koronára rugo kétes követelések tartaléka. — Ezeket kivül fennáll még egy 400,000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve az ideai átutalások folytán 132,348,020 korona 60 fillérről 143,645,142 korona 28 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 23,510,126 korona 14 fillér; 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 12,499,795 korona 64 fillér; 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 568,842 korona 06 fillér; 4. Értékpapírok 94,373,964 korona 44 fillér; 5. Tareza váltók 811,139 korona 70 fillér; 6. A részvényesek biztosított adólevelei 7,350,000 korona; 7. Bankoknál levő, rendelkezésre álló követelések 4,165,607 korona 26 fillér; 8. Készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 365,668 korona 04 fillér. Összesen 143,645,142 korona 28 fillér Ezen értékekből több mint 36 millió korona magyar értékekre esik.

Szerkesztői üzenetek.

Bernstein Antal p. ú tanácsos, doh. bev. felügyelő urnak, Mikolozon. Lapunk iránt legújában is tanúsított nagybecsű jóindulatát és kegyes támogatásáért fogadjja Nagyságod hálás köszönetünket.

A balogvári hercegi uradalom tisztartóságának, Rimaszecsen. Az ajánlott levélben vett beces megrendelés folytán a lapot megindítottuk s négy előző számot rögtön expedáltunk.

Banovezky Gyula kezelő urnak, Barscon. A mintatelep mult évi termelési eredményéről szóló beces tudósításának szives beküldését nagyon köszönjük.

Frankl Zalmond urnak, Galamboson. Nagy örömmünkre szolgált beces levelének azon megtszertelt jó véleménye, hogy — habár ott egyelőre még nem bír ugyan dohánytermelési engedéllyel — de mint passzív dohánytermelő: legalább lapunkból kíván a dohánytermelés újabb vívmányairól értesülni és abból tanulni. A lapot az új czimre megindítottuk.

Rötzer János urnak, Inárcs-Kakucson. A véletlen tévedést helyreigazítottuk. — Az előfizetés f. évi június végéig rendben van.

Szentahy Ferencz urad. kasznár urnak, Istvánházán. A vett beces megkeresés folytán, a lapot a kívánt czim alatt küldjük.

M. kir. államvasutak igazgatóságának, Budapeston. Nagybecsű megkeresését lapunk zártakor vettük, s így a nyári menetrend közlését csak a jövő számbunkban fogjuk megkezdeni.

a dohánypalántának nedvdus tövét, vagy közvetlen a gyökere fölött, vagy feljebb, a levél végénél lerágyja, némely rovarfaj pedig a tőnek belső nedvét felülről lefelé rágyja ki.

Vannak egyes rovarok, a melyek — különösen a tengerentúli államokban — kizárólag a dohány növényen élőködnek, ilyenek — ottani nevükön — a Cachaga Rosquilla, Verde, Canne, Palomata, Arader Rosca, stb. — mások ismét a dohány és egyéb növényeket egyaránt pusztítják.

Nálunk — a szokott egyforma hernyók ellen: a földnek a gyomtól való tisztán tartása, gyakori kapálása, porhanyóvá tétele, mert ezzel a férgek, tanyájokban nyugtalanítottak és nagy mennyiségben megsemmisítettek, — de legtöbbit használni és legbiztosabb rovar irtási módszer — habár furcsának és lehetetlennek tünik is fel — azok felkeresése, összefogdosása és elpusztítása. Keresni kell őket az apró dohánypalánták mellett, a hol könnyen fel lehetők, mert ha jól vigyázunk, megtalálhatók azokban az apró lyukakban, melyeket ők rejtek helyül csinálnak maguknak. Egy másik gyakorlati eljárás: egy a végén megdöbolyített és meghegyezett karróval, a palánták közvetlen közelében több lyukat ütni, a melyekbe az Agrotis éjjeli vándorlása alkalmával — a midőn prédára indul — belebukik, és az egyenes lyuk falán nem bír többé felmászni: s reggel ott elpusztítható. Az is czélszerű, ha egyes darab dohányföld körül jó ekével mély barázdát húznak, mert ezzel legalább megóvjuk a jövevényektől a dohányt és abban a mély barázdában, a honnan nem igen mászhatnak fel ha már bele estek, szintén könnyen elpusztíthatók.

Ajánlatosnak mondják eme rovar irtására az ugynevezett „párisi zöld” mérges szert is, a melyet úgy alkalmaznak, hogy egy víz-edényben, kád vagy feifénekű hor dóban, a vízbe bele vegyitnek ezen erős méregből egy evő kanálnyi, azt jól felkeverik és az Agrotis által kedvelt káposzta-répa, vagy más egyéb növénylevelet belemártják a jelzett folyadékba és ezen bemártott leveleket kicsiny kis csomagokban elszórik a dohánytő közelében; vagy pedig csak beáztatják a leveleket, és a párisi zölddel, a mely 20-szor annyi liszttel össze lesz keverve, behintik a megáztatott leveleket, a melyekre ez a szer reáragad, és így azután szintén elszórik a fent elmondott módon; — 3—5 nap után ezen miveletet ismételni lehet, mert a nagyon elhervadt leveleket az Agrotis már nem szereti. A zöld ucerna, a mely nem olyan hamar szokott fonnyadni, s czéla szintén alkalmas. A megmaradt részleteket, a melyeket a rovar fel nem emésztett, óvatosan össze kell szedni és elégetni, hogy valami más háziállat hozzá ne juthasson.

En — az általam tett többszörös kísérletek alapján — úgy az Agrotis, valamint általában a puhatestű rovarok ellen

a legjobb rovarirtószerek tartom a dohánylugviz kivonatot, vagy úgynevezett Thanatont, a melyből — vízzel felhígítva — csak egyetlen cseppet ejtettem egy ily erős nagy féregre, s ettől az abban a perczen élettelenül esett le.

A Thanaton, vagy dohánylugviz kivonatot egy barna színű, átható és jellemző dohányszagú, sűrű, de azért elég könnyen szétfolyó anyag, mely 14—15% nikotint tartalmaz s ezen nikotintartalmánál fogva minden állati szervezetre mérges, ölü anyag. Ezen alapszik rovarirtószertől való alkalmazása. E czéla vízzel hígítjuk s azután vele a rovar által megtámadott dohánypalántákat, Vermorel-féle szőlőpermetezővel bepermetezzük, mi által ez az anyag a növényre egyenletesen reákerül, a honnét a lerágott növényrészekkel az azokat rongáló rovarok emésztőszerveibe jut s azokat megmérgezi, a nélkül, hogy a bepermetezett növényre legkevésbé is ártalmas hatással lenne.

VEGYESEK.

— Az engedélyezett termelési terület megváltoztatása. Jónak látjuk a termelőket arra a — jelenleg éppen időszerű — körülményre figyelmeztetni, hogy ha a termelő, rendkívüli körülmények miatt, a kijelölt földrészen dohányt nem termelhet, s e czéla más területet kívánna használni, ezen körülményt köteles a községit előjáráságnál, illetve polgármesternél legfeljebb a termelési év május 15-ig bejelenteni, hogy azon esetben, ha a szándékba vett terület-változtatás, az illetékes dohánybevaltó felügyelőség által teljesíthetőnek találatik, az engedély ahhoz képest kiigazítottassék.

— Ünnepeit dohánygyári igazgató. Múlt hó 16-án este a kolozsvári m. k. dohánygyár lélekemelő ünnepély színhelye volt. Kazay Reszó igazgató névnapja alkalmából a több mint ezer főre rugó munkások és munkásnők fátylas-zenét rendeztek a közkedveltségű igazgatónak, ugyanott, ahol alig egy évvel ezelőtt a sztrájk uralkodott. A Trenosenterről indult meg a 200 fáklyavívó zeneszó mellett, kísérve vagy 500-nyi emberből álló tömeg áll. A dohánygyári épület előtt egy munkás tartott beszédet, melyben az igazgató érdemét méltatta; később a munkásnők 24 fehérbe öltözött leányból álló küldöttsége tisztelettel; közben a tiszti és altiszti kar remek kivitelű arcképcsoportozathól álló emléktárgyat nyújtott át az ünnepeltnek, Hirt György aligazgató által tartott emelkedett hangú beszéd kíséretében. Az ünnepélyt vacsora követte, melyen a tiszti-karon kívül a polgárság is képviselve volt s mely alkalommal a szellemes tőzstok sem hiányoztak. — Az új igazgató sokat tett a munkások érdekében; alig egy éve hogy a gyár vezetését átvette s már van nagyszabású népkonyha a szegény nép részére; a tűzifa beszerzését megkönnyítette, a keresetet tetemesen emelte, a munkásnép között uralkodott ellentéteket elsimitotta s tényleg sokat tett, hogy a szocializmust meggátolja; a fáradhatlan s tetterős ember most hitelszövetkezetet tervez s minden idejét a munkások helyzetének javítására fordítja. Kazay most egy bölesóde tervén is dolgozik, ez a bölesóde Kolozsvártól két helyen lesz fölállítva s munkásnők gyermekeinek elhelyezésére fog szolgálni. Ezen új

eszméje a városban általános lelkesedést keltett s a munkások ily körülmények között rajongó szeretettel csüggnék főnökükön, akiről — mint lapunk legrégibb munkatársa és tisztelt barátjáról — ezt a sok szép, derék és nemes dolgot, részünkről is a legnagyobb örömmel hozzuk nyilvánosságra.

— A debreczeni dohánygyár. Szűts Mihály, Debreczen város közigazgatási előadója, a földmívelési miniszterhez felterjesztett 1896. évről szóló jelentésében, a debreczeni dohánygyárról a következőket közli: A gyár nagy terjedelmű üzemmellébir; az 1896-ik évben pipadohány és szivarkák előállításához mintegy 80 ezer mázsa anyagot dolgozott fel, s e gyártmányoknak értéke 8 millió forintot képvisel. A gyárban alkalmazott munkások száma mintegy 130 férfi, kiknek napi keresete 75 kr. és 1 ft 50 kr. között ingadozik; továbbá a könnyebb munkakra alkalmaztatik mintegy 1300 női munkás, napi 50 kr.-től 90 kr.-ig menő keresettel. A gyár Debreczen dohányszermelésének fellendülésére közvetlen nem bír hatással, mert a gyári üzem munkaprogramjának megállapítása a környék dohányszermelésének mérve szerint meg nem szabható, továbbá, mert a dohányszermekek az országban termelt különféle dohányszermekek keveréke szerint lesznek feloldozva. Közvetlen hatása annyiban lehet a gyári üzemnek a dohányszermelésre, a mennyiben a debreczeni dohányszermekek az egyik, mely a legkiválóbb pipadohányt szolgáltatja. A gyár üzemében feloldozott dohányszermekek nagy hányadát teszi a debreczeni dohány.

— A „Martellin” műtrágyával való kísérletezés. Mindazokat a jeles nagytermelő urakat, akiket a „Martellin”-nel való kísérletezés végett magán levőben megkerestünk, (amennyiben az illetőket egyrészt mint igazi passzionatus dohányszermelőket ismerjük, másrészt mivel talajaik minőségéhez az új műtrágyát leginkább megfelelőnek véjük), e helyt is újból felkerjük és szives figyelmükre ajánljuk, hogy ezen nagy hírű új műtrágyával legalább egy hold területen tegyenek már most tavasszal kísérletet, s megfigyeléseik eredményéről kegyeskedjenek lapunkat majd annak idején értesíteni.

— Dohányszerleti telepek. A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézettel kapcsolatosan szervezett dohány kísérleti állomás, s a békés-csabai földmívelési iskolával kapcsolatosan felállított dohányszerleti fióktelep, az idei tavasszal már megkezde működését. Amint értesültünk: Debreczenben 14 katasztr. hold, B.-Csabán pedig 6 katasztr. hold a dohány termelési kísérletezésre engedélyezett terület, s Debreczenben mintegy száz különféle dohányszermekekkel, továbbá különféle műtrágyákkal, s az ökszerű termes és kezeles mindenemű módzatainak alkalmazásával és kipróbálásával tesznek már az idén kísérleteket. Ezen kívül különös gondot fordítanak a dohányszermelésnek kiképezésére és az ökszerű termes és kezeles összes eljárásaiban való begyakorlására, hogy idővel a dohányszermelő gazdák innen kaphassanak majd megbízható jó dohányszermezeket. A dohányszermelő közönség nagy érdeklődéssel várja a mintatelepek kísérletezésének praktikus eredményét.

— A kegyesített virginia. Érdekes dolgokat közölt a „Magyar Hírlap”, egy udvari főtisztviselővel folytatott párbeszéd alapján, a királyi udvar körében divó dohányszermekekről. Az udvari főtiszt előadása szerint

A király nagyon szerette a közönséges virginiát, mert nem áll, hogy külön gyártották neki, csak kiválogatták a szép világost, a mely jól szelel. Volt nap, hogy tized is elszívott, amíg aztán egyszer észrevette, hogy ez árt neki. Mindjárt jöttek az orvosok és eltiltották, vagy helyesebben: könyörögtek, hogy hagyja el mindörökké a virginiát. A felség — tudjuk — milyen akarat erős. Szakított rögtön, egyszerűre, mindörökké. Ám de amikor ő szakított, már az egész udvar rászokott volt e ponipás, tartalmas és olcsó szivarra, amely még egy jó darabig tartotta magát a legmagasabb körökben. Egész mostanig, csaknem maig. De most már — a mióta a királynak árt — az udvarnál mindenkinek árt és mindenki elhagyta, eldobta a szegény, a jó virginiát! *Ő felsége ötös kubit szí, az ugynevezett Kaiserkubát, melyet a bécsi rennwegi dohánygyárban gyartanak külön a számára. Szöke, kemény, egy kissé nedves, de gyenge szivar ez és az udvarban hamarosan szép hírnévre vergődött. Soán hozzája pártoltak. Frigyes öherczeg megmaradt mégis az ugynevezett Tisza-szivar-nál, míg Ottó öherczeg tovább is a regalitást kedveli. Láthatja uram — mondá az udvari ur — Ő felsége és rokonai szivarozás dolgában mily szerényül élnek; József öherczeg szlúz dohányt szív vörös cserép pipából és a többi sem barátja a drága havannának, bár valamennyinek volna reá költsége. De bizonyos, hogy nem a pénzt sajnálják, hanem ilyen az izlésük, szerény, okos polgári és bár volna módjuk, nem szeretnek havanná-nikotin mérgezést. Igaz is, sok bankár és báró belehalt már abba, hogy nem a gyomrához és szívéhez, hanem a pénzehez és hiúságához szívték drága — tehát erős — havanna szivart. De ime, a király divatba hozta az ötös kubit, az udvar meg utána. A magas rangú katonatisztek, az erisztokrácia, a miniszterek, a tőzserék sem késhetnek soká. Jaj Uppmannak, Bocknak, Fernandez-e Diarnak, Hlenrv Claynek és a többi havannai spanyol és portugál zsványának... Umbertó olasz király és II-ik Vilmos császár — pillanatban még virginiát szívnak. De az első már válikozik tőle, s második is soká marad mellette, különösen ha meghallja, hogy felséges barátja és szeretett bátyja is végleg szakított vele.*

— **Magy. kir. államvasutak.** *Magyar-keleti tengerentúli forgalom Galaczn át.* F. évi május hó 1-én a fentnevezett forgalomban közvetlen díjszabás lép életbe, mely a magy. kir. államvasutak nevezetesebb állomásáról Bazias-Zimony Galaczn át Alexandria, Burgas, Cavalla, Konstantinápoly, Constantza, Dedéagadje, Gallipoli, Lagos, Mytilene, Nicolajco, Pyraus, Rodosto, Salonike, Samos, Smyrna, Sulina, Varna és Volo, keleti kikötőkbe szállítandó ásványviz, bor, cukor, sör, szesz, liszt és egyéb örlemények, papír, vas és vasárúk, üveg és üvegárúk, csemment, fész stb. felele küldeményekre, valamint gyujtóárakra felette olcsó közvetlen díjtételeket fog tartalmazni. A küldemények Bazias illetőleg Zimonyig vasuton, onnan tovább a magy. folyam- és tengerhajózási részvénytársaság, illetőleg a magyar keleti tengerhajózási részvénytársaság hajóival fognak továbbítani. Ezen díjszabás a m. kir. államvasutak díjszabás elárúsító hivatalánál lesz kapható.

Tanuló bérletjegyek életbeléptetése a komárom dunaszerdahelyi h. é. vasuton. A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint ezen vasuton f. é. május hó 1-től kezdve egyrészt Csallóköz-Aranyos és Örs-Ujfalu, másrészt Uj-Komárom állomás között egy és három hónapig érvényes tanuló bérletjegyek fognak kiadni. A tanuló bérletjegyek árai a következők: Egy hónapig

érvényes jegy ára a II. kocsiosztályban 4 frt, a III. kocsiosztályban 2 frt 50 kr. Három hónapig érvényes bérletjegy ára a II. kocsiosztályban 10 frt, a III. kocsiosztályban 6 frt. Ezen tanuló bérletjegyek a magy. kir. államvasutak titkárságánál (Budapest, Andrassy-ut 73—75.) kaphatók.

Áruforgalom egyrészt Ausztria és Magyarország, másrészt Németország, Luxemburg és Belgium között való áruforgalom 1896. évi márczius hó 1-től érvényes díjszabási I. rész B) szakaszhoz 1898. évi január hó 1-én az V. pótlék lép életbe, mely az áru-osztályozás módosításán kívül a németalföldi vasutakon a takaróbére és a takarók késedelmes kezelése esetén fizetendő illetekekre vonatkozó díjszabást tartalmazza. Ezen pótlék a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál (díjszabás elárúsító hivatal) lesz megszerezhető.

Budapest—Bécs között ékező kocsik nemcsak a Marcheggen át közlekedő 104, 103 és Bruckon át közlekedő 4. és 3. sz. gyorsvonatokkal, hanem Marcheggen át a 106. és 105., Bruckon át a 6. és 5. számú gyorsvonatokkal is járattnak. A 106. sz. gyorsvonat Budapest nyug. pályaudvarról reggel 8 órakor indul és Bécsben delután 12 óra 45 perckor érkezik, a 105. sz. gyorsvonat Bécsből delután 4 órakor indul és Budapest nyug. pályaudvarra este 8 óra 50 perckor érkezik. A 6. sz. gyorsvonat Budapest keleti pályaudvar állomásról deléltől 8 óra 50 perckor indul és Bécsbe delután 1 óra 50 perckor érkezik. 5. sz. gyorsvonat Bécsből delután 2 óra 10 perckor indul és Budapest keleti pályaudvarra este 7 óra 15 perckor érkezik.

A magyar-olasz személyforgalomban Fiume—Ancona—Velenczén illetve Cormonson át érvényes menetdíjak felemelése: A magy. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint a magyar-olasz személyforgalomban Fiume—Ancona—Velenczén illetve Cormonson át 1896. évi augusztus 1-től, illetve 1894. évi július 1-től érvényes I. füzetű személy és II. füzetű körutazási díjszabásban foglalt menetdíjak 1898. évi évi január hó 1-től kezdve az olasz vasutak menetdíjainak személyzete jótékonyági alapja javára való általános felemelése következtében néhány %-al fel fognak emeltetni.

— **A Triesti Általános Biztosító-Társaság (Assicurazione Generali) f. é. április hó 12-én tartott 66-ik gyűlésén terjesztettek be az 1897. évi mérlegek. Az előttünk fekvő évi jelentésből látjuk, hogy az 1897. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 410,815,677 korona 60 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 17,282,135 korona 40 fillérre ruktak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 8,225,896 korona 36 fillérrel 106,055,417 korona 10 fillérre emelkedett. A tüz- és szállítmánybiztosítási ágakban a díj és illetek bevétel 26,059,779 korona 92 fillér volt, miből 11,054,256 korona 32 fillér viszontbiztosításra fordítottat úgy, hogy a tiszta díjbevétel 15,005,523 korona 60 fillérre rugott mely összegből 12,079,205 korona 16 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években**

esedékessé váló díjkötelezvények összege 68,189,768 korona 38 fillért tesznek ki.

Károkért a társaság 1897-ben 24,466,461 korona 76 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 606,962,236 korona 46 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 113,406,607 41 fillér esik, mely összeget a társaság 170,141 kártérítési esetben fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 14,769,224 korona 48 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabályszerinti nyereségtartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely az 1,560,000 korona külön tartalék, ugyszintén az évi nyereségből kihatósított 44,315 korona 04 fillérrel 9,359,224 korona 48 fillérre emeltetett fel úgy, hogy az most az 1897. évi december 31-én meglevő értékpapírok értékei épen 10%-ának felel meg továbbá felelmentendő még az 160,000 koronára rugó kétes követelések tartaléka. — Ezeket kivül fennáll még egy 400,000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve az ideai átutalások folytán 132,348,020 korona 60 fillérről 143,645,142 korona 28 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 23,510,126 korona 14 fillér;
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 12,499,795 korona 64 fillér;
3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 568,842 korona 06 fillér;
4. Értékpapírok 94,373,964 korona 44 fillér;
5. Tarcza váltók 811,139 korona 70 fillér;
6. A részvényesek biztosított adósségei 7,350,000 korona;
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések 4,165,607 korona 26 fillér;
8. Készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 365,668 korona 04 fillér. Összesen 143,645,142 korona 28 fillér. Ezen értékekből több mint 36 millió korona magyar értékekre esik.

Szerkesztői tizenetek.

Bernstein Antal p. ü tanácsos, doh. bev. felügyelő urnak, Mikolozon. Lapunk iránt legújabbán is tanúsított nagybecsű jóindulatát és kegyes támogatásáért fogadjja Nagyságod hálás köszönetünket.

A halogvári hercegi uradalom tisztartóságának, Rimaszecsen. Az ajánlott levélben vett beces megrendelés folytán a lapot megindítottuk s négy előző számot rögtön expedáltunk.

Banovezky Gyula kezelő urnak, Barcon. A mintatelep mult évi termelési eredményéről szóló beces tudósításának szives beküldését nagyon köszönjük.

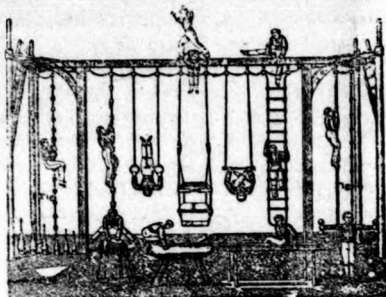
Frank Zsigmond urnak, Galamboson. Nagy örömmünkre szolgált beces levelelnek azon megírt szövegével, hogy — habár ott egyelőre még nem bír ugyan dohánytermelési engedéllyel — de mint passzív dohánytermelő: legalább lapunkból kíván a dohánytermelés újabb vívmányairól értesülni és abból tanulni. — A lapot az új címre megindítottuk.

Röster János urnak, Inárcs-Kakucsán. A véletlen tévedést helyreigazítottuk. — Az előfizetés f. évi június végéig rendben van.

Szontagh Ferencz urad. kasznár urnak, Istvánházán. A vett beces megkeresés folytán, a lapot a kívánt cím alatt küldjük.

M. kir. államvasutak igazgatóságának, Budapeston. Nagybecsű megkeresésért lapunk zártakor vettük, s így a nyári menetrend közlését csak a jövő számban fogjuk megkezdeni.

Sürgőnyezim:
„KÖTÉLGYÁR”
Budapest.

TELEFON:
62—13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

magyar bácskai kenderből készült

dohányzsinórt és gazdasági kötélárut

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég **BUDAPESTEN.**

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: **torna eszközök,**

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszákok, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzivedrek, cocus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — **Lawn-tennis hálók, fogolyhálók** stb. e szakmába vágó árúkat a legjutányosabb eredeti gyári árakon.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöztetnek. (7—)

Dohányzsinórok

és

báلكötelek,

géphevederek, tömlők,
szövő-fonál, szákmadzag,
tisztító-kőcs és kender,
juteárak, borszűrő-szák,
elsőrendű dupla vitorla-
vászonból készült kezelési
szákok,

vizmentes takarók és ponyvák
és

egyéb gazdasági cikkek

a legzsolidabb kiszolgálás mellett

gyári áron kaphatók

BERGER TESTVÉREK

juteárak és szákok gyári raktárában

Budapest, V., Árpád utca 12. szám.

Az osztrák-magyar kenderfonó és zsinogárak gyártmányai központi raktárának elárúsítása.

A szegedi kenderfonógyár részvénytársaság magyarországi vezérképviselete és főraktára.

(7—)

„EGYETÉRTÉS”

XXXI. évfolyam.

POLITIKAI NAPILAP.

XXXI. évfolyam.

Csávolszky Lajos

tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz

főmunkatárs.

Ez a magyar művelt gazda-közönség lapja!

Az **Egyetértés** nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre tömegesen csakhamar újra elmaradó új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi jó hírnevét, mint hazánk legelső rangu napilapja, állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által évről-évre maradandóan meg is szaporítsa.

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az **Egyetértés** egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s így az **Egyetértés** egy rendszer 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mint ha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az **Egyetértés** 12—20, illetőleg a kisebb alakban számítva 30—40 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az **Egyetértés** mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az **Egyetértés országgyűlési tudósításai** e nemből a legtekélyesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudósításokat minden pártszínezetű olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő **tárca- és regényrovata**. Az **Egyetértés** állandóan a legkifűnőbb regényeket közli, részint eredeti, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók

fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendszeres regénykötetre rúgnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint.

Ha most még tekintetbe vesszük az **Egyetértés**nek mindenkor közéletünk kitűnőségei és elsőrangú publicisztikáit által **irovatek** és egyéb **politikai közleményeit**, **bő hírvonalait**, **eredeti táviratit** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő s egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírvonalakat s végül az **Egyetértés** legjobban informált **közgazdasági, ipari és mezőgazdasági** rovatait s megbízható tőzsdei tudósításait, bátran kimondhatjuk, hogy az **Egyetértés** a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

Égész évre	— — — — 20 frt	Negyed évre	— — 5 frt — kr.
Fél évre	— — — — 10 „	1 hónapra	— — — 1 „ 80 „

Előfizetéshez legelőszöríbbben postautalványon az **Egyetértés kiadóhivatalához Budapestben** intézendők

Tisztelettel

az **„EGYETÉRTÉS”** kiadóhivatala
Budapest, Papnövelde-utca 8. sz.